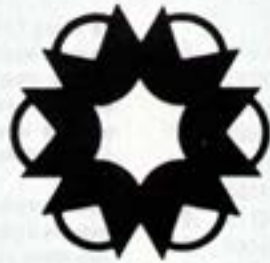

Listahátíð í Reykjavík

ERRÓ

Yfirlitssýning
að Kjarvalsstöðum
3.— 25. júní '78.

Myndaskrá

Erró — Listi yfir myndir

1. New-York-Paris skólinn, 1959
2. Dauði listasafnarans, 1959
3. Flokkun kynþáttanna, 1960
4. Litilmagninn, 1960
5. Vítahringur vinnunnar, 1960
6. Gírskiptingar kynslóðanna, 1961

MYND NR. 6

Ég hef ávallt verið gagntekinn af vélmenningu. Árið 1960 gerði ég myndröð sem ég nefndi „meca-make-up“, þar sem ég klippti saman andlitsmyndir úr blóðum og myndir af vélarhlutum. Ég setti einnig saman ljóð úr orðum sem ég klippti úr tímaritum. Ég bjó þá við Place Maubert, rétt hjá góðgerðarstofnun sem safnaði alls kyns dóti og dagblóðum fyrir útligangsmenn og róna. Ég bað um að tekið yrði frá fyrir mig allt sem snerti vélar.

Lykillinn að „Gírskiptingu kynslóðanna“ er færibandíð í verksmiðju. Mannsbúkar koma í heilu lagi frá neðri hæð. Við erum stödd á annarri hæð þar sem höfuðin eru skilin frá búkunum. Þetta er salur greindarinnar. Í hornum myndarinnar má finna tvær vélar og tvær persónur. Neðst til vinstri er órlítið mannleg vél, þar eð hún hefur útlími, en hún er tækið sem bregður máli á höfuðin og sker af. Ófárlaga til vinstri er vera í apalíki, en hún nefnist Miðillinn. Hún situr hreyfingarlaus í hugleiðingarstillingum (og lósturstillingum) og gætir að því að góðu höfuðin renni áfram á færibandinu. Efst til hægri er Vélstýran. Hún er algjörlega vélaræn og spýtir ákveðnu hegðunarmynstri í hvert höfuð. Greindinni er síðan staffað upp, rétt eins og niðursuðudósum. Neðst til hægri er persóna í frokham. Hún er Smakkarinn sem smjattar á gæðunum.

Grimur höfðanna eru ólíkar innbyrðis. Meðan ég vann að myndinni, gaf ég hverju höfði svipbrigði á næstum ósjálfráðan hátt, án þess að skoða það sem áður var komið. Ég var viss um að ég væri ekki að endurtaka sömu grimuna.

7. Vélstýran, 1961
8. Veiðimaður hugarflugsins, 1961
9. Heilataugar, 1961
10. Fjallabúar, 1961
11. Leikræn sýning, 1961
12. Kyn-rottuhatarar, 1961

MYND NR. 12

Kyn-rottuhatarar

(Orðaleikur Errós: Les Rats eru rottur og Les Racistes eru kynþáttahatarar)

Erró notar nokkrar eldri klippimyndir í samsetningu þessa verks, einkarlega vélmenn úr „meca-make-up“ myndröðinni. Hægra megin við miðmyndina: „Pulisce a fondo“, vangamynd einu persónunnar í myndinni sem ekki er vélaræn, en hún er mynd málarans sjálfs. Myndin dregur að sjálfsögðu nafn sitt af rottunum, en æxlun þeirra er lýst samkvæmt skilgreiningu Mendels og lögmáli hans um skiptingu, ríkjandi elginnleika og ertíðir.

Á flösku á miðspjaldinu má lesa: Eititur fyrir kynþáttahatara. Flaskan liggur á botni klósettskálarinnar og þar með hatrið. Á spjaldinu til hægri sem fjallar um nauð, má sjá teiknimyndapersónu eftir Walt Disney sem hrópar: Ég gefst upp. Túlkun: Nokkuð erfið, þótt tilgangur málarans sé augljós. Vissulega er hér um að ræða mynd sem beint er gegn kynþáttahatri. En svo vírdist sem verkið sé, næstum óvart, enn

viðtækara. Vélarópið heyrst þrátt fyrir samsöng villisvína og drukknaðra hafra og þetta óþélarinnar er ómögulegt að þýða á venjulegt mál. Það er nafnlaust kjaltshögg, beint gegn öllu súbjektílu og allri ástriðu, — hryllilegt eins og þegar handsprengju er kastað inn í miðja rannsóknarstofu. Mendelslögmálið, eins og það er túlkað af rottunum í myndinni, er hér ritað í ljósvakann, himinhrópandi, eins og lögmálistöflurnar.

En þau boðorð sem hér eru sýnd, þau sameina engan, heldur stífa þau í sundur. Dýrin ylfra, velna meðal vélaræna manna. Vélarópið blandast ómennsku óskri. Verkið setur þá staðhæfingu fram hlutlaust og hlutleysi þess kemur í veg fyrir að hægt sé að dæma það.

13. Frú Cranach hlustar á sjónvarp, 1961
14. Dropi í auga, 1961
15. Löngun ofar hljóðhraða, 1962
16. San Marco étin, 1962
17. Marie Antoinette 1793, 1962
18. Stór tár fyrir tvo, 1962
19. El Greco, 1962
20. Stóri Sapatres, 1962
21. Herkúles gegnum eldfjöllin átta, 1963
22. Mirabeau-Bailly, 1964
23. Marie-Antoinette og Hinrik IX, 1965
24. Mondrian, 1965
25. Mary Knopka, 1965
26. Við messu, 1965
27. Blítt, blítt, 1965
28. Arp pabbi, 1965
29. Píkassó pabbi, 1965
30. Píkassó Lichtenstein 1963 (Majakovsky 1920), 1967
31. Slettumálararnir, 1967
32. Sumarfrí í Ísrael, 1967
33. Karate, 1968
34. Bysumjól, 1968
35. Bandarísk búsæld nr. 1, 1968
36. Skuggi minn, 1970
37. Alitalia, 1970
38. Drottning hraðans, 1970
39. Haldgóð menntun, 1970
40. Til heiðurs Arslan, 1971
41. Hvað kom fyrir Baby Jane? 1971
42. Ouragan, 1971
43. Fallandi fiskar, 1971
44. Amma, 1971
45. Sverðahetjan lætur til skarar skriða, 1971
46. Loft á hreyfingu, 1972
47. Geislun, 1972
48. Demantshringurinn, 1972
49. Trotsky, 1973
50. Escher, 1973
51. Topor Happyland, 1973
52. Geimportrett, 1973
53. Eplópía, 1973
54. Slegið á hné, 1973
55. U.S. Army, 1974
56. Refurinn, 1974
57. Viet Nam með kostakjörum, 1974
58. Helgisúlur, 1974

59. Fyrsti draumurinn, 1974
60. Gerilsneyðing, 1974
61. Manila, 1974
62. Á Kapítól hæðum, 1974
63. Ham, 1974
64. Tengdamamma, 1974
65. Sexfætlingur, 1974
66. Apolló, 1974
67. Stravinsky, 1974
68. Mjúkur Ghandi, 1974
69. Ghaddafi, 1974
70. Wagner, 1974
71. El Greco í geimnum, 1974
72. París, 1974
73. Gamalt og nýtt, 1974
74. Amsterdam, 1974
75. Kuwait, 1974
76. New York, 1974
77. Neuschwanstein (Kastali Ludwigs), 1975
78. Bláðamannafundur, 1974
79. Chicago, 1974
80. Mongólía, 1974
81. Í Teheran, 1975
82. Vatíkanið, 1974
83. Bangkok, 1975
84. Vatnslitir í Moskvu, 1974
85. Kreml, 1974
86. Virginia, 1974
87. Van Gogh, 1975

MYNDRÖÐ 72—87

250 klippimyndir voru gerðar á viku og úr þeim valdi Erró 60 þema sem hann síðan úttærði á striga, með myndvörpu, ljósprentækni eða trihendis. Hér, eins og í myndröðinni „Bandarísk búsæld“ frá 1968, þar sem sjá mátti norður-vietnamska skærullíða ráðast inn í íbúðir bandarískrar millistéttar, hefur Erró valið þann kost (öfugt við það sem gerist í mörgum málverkum hans) að spila aðeins á andstæður tveggja heima sem bjóða hvor öðru byrginn, tvenns konar heimlíða sem eru auðlesnar og hafa myndrænan styrk. Annars vegar er hin kínverska mynd sem svo hefur áhrif á val og stíl mólvægisins, sem oft er túristamynd sem lofsyngur kosti hins vestræna iðnbjóðfélags og vestræna menningu. Mao-Tse-Tung leggur upp í langa göngu gegnum stöðnun hins vestræna heims, án nokkurs illvilja, með bros á vör og hlýlegur í fasi. Oftast er hann umkringdur flokksbræðrum sínum, rauðum varðliðum, bændum, hestamönnum, verkamönnum, læknum, verkfræðingum og dönsurum úr Peking óperunn. Tvenns konar heimildir mætast, — tími og rúm skipta ekki máli, aðeins viðhorfin tvenn sem teft er saman og metast.

88. BR BOOM, 1975
89. Hringekjan, 1975
90. Stúlka með hana, 1975
91. Fjölleikamaður, 1975
92. Toppino Lebrun, 1975

MYND NR 92

Í stað þess að fylgja uppbyggingu myndarinnar af Toppino sem er auðskilin og mjög klassísk, reyndi ég fremur að nálgast samtímann. Ég var búinn að víða að mér etni til að mála portrett af Allende, en hluti þess etnis var úr sovéska skoðritinu „Krokodil“. Úr myndinni af Toppino hélt ég eftir sverðinu og öxinni. Ég vildi ekki nota baksviðið sem mér fannst of svart og varla nógu mannmargt, en þess í stað nota ég ljárvídd úr hollensku málverki frá 17. öld. Aðalmyndin af Allende er úr Time Magazine. Ég álit að hér sé um að ræða mynd sem fasistar hafa slett á máningu, eins og blóði.

Í baksýn eru Andestjöll. Hægra megin er forsetahöllin ásamt hönd Pinochets, en fingur hennar enda í 5 flugvélum sem ráðist hafa á höllina. Um sama leyti var öðrum ríkjum stjórnað af hermönnum eins og Spinola og grísku hershöfðingjunum. Í bakgrunni fyrir miðju sjáum við göngu grískra grátkvenna, sem hershöfðingi lokkar til sín til að setja á þær handjárn. Fyrir miðju, undir myndinni af Allende, sjáum við Spinola ekið í lokuðum barnavagni. Bandarískur höfuðsmaður sæmir evrópska diplómata orðum fyrir vel unnin stórt, með því að hengja ost um háls þeirra. Þeir hneigja sig hátiðlega. Til vinstri sjáum við Kissinger á yfirferð á mótorhjól. Fremst á myndinni eru nokkrir grískir hershöfðingjar. Neðst til hægri stendur nýlendukúgari í ræðustól gerðum úr handjárnnum, yfir Pinochet áfram á hestinum/blóðöxinni og hvetur hann til dáða. Fyrir ofan vangamyndina af Pinochet er mjög fallegt plakat um Chile, gert í París.

93. Meiri framleiðsla, 1975
94. Ungfrú Li, 1975
95. Amerískt og rússneskt sjónvarp, 1976
96. Faisal kóngur, 1976
97. Ky hershöfðingi, 1974
98. Giap hershöfðingi, 1974
99. Goethe, 1974
100. Dante, 1974
101. Fljúgandi mannætur, 1976
102. Júlía hin mikla, 1975
103. Ævi Van Goghs, 1975

MYND NR 103

Ég held mjög upp á Van Gogh og Píkássó vegna trjálsræðissins og kraftsins í vinnubrögðum þeirra og einnig vegna hlýjunnar í litum þeirra. Í baksýn eru fjöll við sólarupprás. Ég sá einu sinni sólna koma upp yfir Himalayafjöllum. Það er stórtengleg sýn, því þá kviknar á hæstu tindum jarðar, hverjum á tætur öðrum, eins og róf af ljóskösturum. Fyrir miðju, að ofan, sjáum við geislum stafa af sólinni með mikilvægustu manneskjunum í lífi Van Goghs, móður hans, Gauguin og Gachet lækni. Í geislanum til vinstri sjáum við sjálfamyndir eftir Van Gogh í rétttri timaröð, frá hinn fyrstu og minnstu sem er næst sólinni, til hinnar stærstu sem hann málaði síðast. Að ofan sjáum við eftirmyndir málverka, m.a. „Landslag við Grandville“, með trjám sem orðin eru að penslum. Þar fyrir ofan sjáum við þversneið af innviðum eyrans. Efst til vinstri sjáum við svefnherbergi Van Goghs, með mynd af Maó, sem er andstæða hans. Fyrir miðju til vinstri sjáum við Van Gogh lokaðan inni á vinnustofu sinni og þar er honum færður matur. Vinnustofan er jafnframt peningaskápur sem gætt er af kaupahéðnum, en þeir hafa auðgast mjög af málverkum listamannsins. Fyrir miðju er portrett eftir ljósmynd, af Van Gogh á unga aldri. Umhverfis unga manninn eru kassar með málverkum, eins og líkkistur. Neðst til vinstri er kona eftir Píkássó en hún situr á stól eftir Van Gogh. Þessi samsetning á að sýna hve stíll beggja einkennist af lipurleika og hamingju. Neðarlega fyrir miðju er Van Gogh að flýja úr skurðstofunni í kvikmyndinni „MASH“. Efst til hægri er sjálfamynd af Van Gogh innilokuðum fyrir málverk sín, sem eru ýkt á lengdina. Þar við hliðina

er fimleikafólk frá Asíu hangandi á hárinu, að snæðingi, en það merkir áhrifin frá japanskri og kínverskri list í verkum Van Gogh.

104. Bardaginn um Kyoto, 1975
105. Það er of seint, 1976
106. Hestamaðurinn frá Dogo, 1976
107. Búið til í Kína, 1976
108. Tvífarar í geimfari, 1976
109. Geimfórn, 1976
110. Á Venus, 1976
- 111. Tiepolo geimstöð, 1976
112. Á svölunum (Fés), 1976
113. Skylab, 1976
- 114. Áning í geimnum, 1976
115. Kyrrstaða í geimferð, 1976
116. Geimstöð, 1976
117. Nee-xon, 1976
118. Geimhöfn, 1975
119. Che, 1976

MYND NR. 119 — CHE

Í horninu neðst til vinstri sjáum við dómstól framtíðarinnar. Sakborningur er lokaður inni í hylki meðan hann bíður eftir úrskurði kvíðdóms gegnum hljóðnema. Sé hann sekur fundinn, klippir geimdisin á hylkið, en sé hann sýkn opnast hylkið. Þar fyrir ofan sjáum við her framtíðarinnar með röntgengeislabyssur. Í baksýn flýgur nazistahrafninn yfir herjunum. Rauði hnefinn úr rússnesku plakati frá fimmta áratugnum mölvar hakakross framan við kúbanskt plakat af Che. Í neðri hluta miðmyndarinnar hafa árársarsveitir Hitlers skipulagt orgju og samtímis skjóta þær menn úr grísku neðanjarðarhreyfingunni, en þar fyrir ofan eru bandarískir falihliðarhermenn sem virðast koma til hjálpar. Bak við þá er kalbátur dauðans og ýtir á undan sér falihliðarhermanni með hauskuðu í höfuðs stað. Neðst til hægri er kvöldverðarboð diplómata. Þar fyrir framan sitja yfirmenn herja Ísraels og Araba og fyrir framan þá tipla Phantom og MIG þotur eins og á tiskusýningu og hershöfðingjarnir eru að velja á milli þeirra. Í baksýn er framtíðarborgin árið 2500.

120. Á flugi, 1976
122. Taj Mahal, 1975
123. Maó og hestarnir fjórir, 1974
124. Kveðjan, 1974
125. Garðurinn, 1974
126. Tyrkneska vörugeymslan, 1975
127. Fjórir stríðsmenn, 1975
128. Sólarlag við San Marco, 1975
129. Maó við San Marco, 1974
130. Kirkjuturninn, 1975
131. Höll Dógans, 1975
132. Sankti Jón og Sankti Páll, 1975
133. Canal Grande, 1975
134. Bátakeppnin, 1974
135. Norður Írland (Krokodil), 1976
136. England (Krokodil), 1976
137. Frakkland (Krokodil), 1976
138. Hitler (Krokodil), 1976
139. Eiturlyfjasalarnir (Krokodil), 1976

140. Nato (Krokodil), 1976
141. Ferðamenn, 1976

MYNDRÖÐ NR. 135— 41

Eftir að hafa sankað að mér ýmsu efni (með nokkrum ferðum til Moskvu) og hafa keypt rússneskar bækur og timarit í París í 15 ár, sat ég uppi með myndefni upp á mörg þúsund eintök. Margt af því voru rússneskar skopmyndir, afar hugkvæmnislegar margar hverjar. Í stórum dráttum skiptust þær í 13 flokka og fjölluðu um ein 10 lönd, auk NATO, túrista og söfn.

Eina leiðin til að finna persónunum samhengi var að setja þær í afmarkað rými, í ákveðinni fjarvidd og leika sér með þær í mörgum stærðum, eftir því hvaða áherslu ég lagði á hlutverk þeirra.

Ég álit að myndgerð af þessu tagi búi yfir fjölda möguleika og reyni á hugkvæmni listamannsins, og er hún einsdæmi, að því ég held. Mér fannst nauðsynlegt að vinna þessi verk á þennan hátt, sem vitnisburð um kímniágu og teiknihæfileika Rússa.

142. Sprengjan, 1976
143. Safnið, 1976
144. Ísrael (Krokodil), 1976
145. Afrika (Krokodil), 1976

146— 174 Myndröð (collage) gerð í tilefni af útkomu bókar Iceland Review um listamanninn.

ERRÓ-liðið að Kjarvalsstöðum 1978. Frá vinstri: ERRÓ, Vignir Jóhannsson, Gunnar Örn Gunnarsson og Aðalsteinn Ingólfsson.

Ljóm.: RAX

UPPSETNING SÝNINGAR:

ERRÓ

Aðalsteinn Ingólfsson

Gunnar Örn Gunnarsson

Vignir Jóhannsson

Góð ráð þegin af Braga Ásgeirssyni

Þakktir til Haraldar J. Hamar fyrir velitta fyrirgreiðslu

ÞÝÐING TEXTA:

Aðalsteinn Ingólfsson

Elinborg Stefánsdóttir

HÖNNUN:

Prentstofa Reykjavíkur

Erlendur Eysteinnsson

PRENTUN:

Prentsmiðjan Oddi h.f.

ERRÓ

Yfirteyning
60 Kjarvalsstöðum
3 - 25 Júní 78

Myndsakrta